

بایدهای بنام

از مجموعه آثار علامه محمد باقر

سرشناسه: خیام، عمر بن ابراهیم، ۴۲۳ - ۵۱۷ هـ.ق.

ترکیب خوشنویسی: نفیسه السادات سیدی

مشخصات نشر: قم، گوهر ماندگار، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری: ۱۰۴ ص.

شابک: ۱۳۰۰۰۰ ریال

ISBN: ۹۷۸-۶۰۰-۷۸۰۵-۴۲-۸

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

عنوان قراردادی: رباعیات

موضوع: شعر فارسی - قرن ۵ ق.

شناسه افزوده: جینور لنگرودی - نصیر، ۱۳۵۷، ویراستار

رده بندی کنگره: ش ۴۶۲۵۱۳۸۷ PIR

رده بندی دیویی: ۸۱۱/۲۲ فا ۸

شماره کتابشناسی ملی: ۱۵۲۰۴۸۵

انتشارات
گوهر ماندگار

رباعیات حکیم عمر خیام نیشابوری

ناشر: گوهر ماندگار

ترکیب و خوشنویسی: نفیسه السادات سیدی

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۱۳۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۸۰۵-۴۲-۸

نوبت و تاریخ چاپ: اول / ۱۳۹۶

چاپخانه: بوغنی

قم: نشر گوهر ماندگار
۰۹۱۲۵۵۳۹۰۳۶

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

WWW.KETABRIK

سیری کوتاه در زندگانی حکیم عُمر خیّام نیشابوری

حکیم عُمر خیّام، شناخته‌ترین و مشهورترین سخنور ایرانی در دنیا و یکی از مفاخر ملی ماست. با اینکه مقام شاعری او بسیار فراتر از مقام بلند علمی اوست، اما مفاسیم و معانی بلندی که در قالب چند رباعی محدود و محدود از او به یادگار مانده، وی را در عرصه سخنوری شهواً بلامعارض کرده و مقام علمی او را تحت الشعاع مقام شاعری او قرار داده است. رباعیات حکیم عُمر خیّام از نظر عبارت ساده می‌باشد ولی از لحاظ معنی بسیار نفوذ و شیواست. نامش عُمر و نام پدرش ابراهیم، کنیه خیّام را بعضی ابو خض و برخی ابو الفتح و لقبش را غیاث الدین نوشته‌اند. ابو خض در لغت به معنای «شیر، ضرغام، غضنفر، ضغیم، هرثم، هرثمه، حارث، ابو فراس، قوره، حیدر، حیدره، آسَد و لیث» آمده که تمام این کلمات، عربی و معنای همه، شیر است و ابو خض هم باید کنیه شیر باشد نه نام شیر. عرب‌ها برای حیوان‌های خود نیز کنیه داشته‌اند، چنانکه ابو فراس، کنیه شیر است نه نام شیر.

تاریخ ولادت شریف حکمت مآبی یوم النخس (نخشبند) دوازدهم شهر محرم الحرام سنہ ۴۵۵ [البته گفته نمائند که تاریخ ولادت خیام به درستی موجود نیست در تاریخ ولادتش اختلاف نظرهای زیادی می باشد.] مقام دهک از توابع فیروزغند از بلوکات اشترآباد و مدت عمرش پنجاه و دو سال شمس بود و در سن هفده سالگی تمام حکمت را کسب کرده بود.

درباره زندگانی و شرح حال آن یگانه، برخی او را پسر خیمه دوزی می شناسند که بسبب فقر مجبور شد پیشه پدری خویش یعنی خیمه دوزی را برگزیند، لذا شاید همین دلیل به خیام یا خیامی شهرت پیدا کرده است.

آخرین دقائق زندگانی خیام

از قول امام محمد بغدادی روایت شده که خیام مطالعه کتاب شفا می کرد، چون به فصل واحد و کثیر رسید، چیزی در میان اوراق مطالعه نهاد و گفت: جماعت را بخوان تا

وصیت کنم، چون اصحاب جمع شدند به شرایط، قیام نمود و به نماز مشغول شد و از غیر، اعراض کرد. نماز ختن بکزار دور روی برخاک نهاد و گفت:

«اللَّهُمَّ إِنِّي عَرَفْتُكَ عَلَى مَبْلَغِ امْكَانِي فَأَغْفِرْ لِي فَإِنَّ مَعْرِفَتِي إِيَّاكَ وَسَيَّلَتِي إِلَيْكَ»

و جان به حق سپرد و گویند آخرین سخنان نظم او این بود:

سیر آدمی خدای از هستی خویش   از تنگدلی و از شمی دلی خویش
از نیستی چیست می کنی بیرون   زین نیستم به حرمت هستی خویش
و خیام گوید در سنه ۵۱۷ هجری قمری، زندگی را بدرود گفت و در زادگاهش نیشابور
جنب اما مزاده ای معروف به محمد محروق به خاک سپرده شد.

قم، دی ماه ۱۳۸۷

نصیر حبیبی لنگرودی

۱- پروردگار به آن اندازه که در توان من بود تو را شناختم همین شناختن را می است به سوی تو.

۲- نقل از تعلیقات چهارمقاله، ص ۳۲۵/۳۲۴.